

УДК 351:330.3

Б. В. Коваленко,
магістр, Державний університет інформаційно-комунікаційних технологій
ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0004-2772-5279>

О. П. Ігнатенко,
д. держ. упр., к. е. н., доцент, професор кафедри публічного управління та адміністрування,
Державний університет інформаційно-комунікаційних технологій
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-9088-5794>

DOI: 10.32702/2306-6814.2024.24.165

МЕХАНІЗМИ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ В ПРІОРИТЕТНИХ НАПРЯМКАХ ВІДНОВЛЕННЯ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

Б. Kovalenko,
Master's student, State University of Information & Communication Technologies
О. Ignatenko,
Doctor of Sciences in Public Management, PhD in Economics, Associate Professor, Professor of the Department
of Public Management and Administration, State University of Information & Communication Technologies

MECHANISMS OF PUBLIC ADMINISTRATION IN PRIORITY AREAS OF RECOVERY OF UKRAINE'S ECONOMY

У статті досліджено сутність механізмів публічного управління та їх роль у відновленні економіки України в післявоєнний період. Проаналізовано пріоритетні напрямки відновлення економіки, зокрема розвиток інфраструктури, підтримка малого та середнього бізнесу, залучення інвестицій та відбудова промисловості. Особливу увагу приділено інноваційним підходам до модернізації системи державного управління та впровадженню цифрових технологій у процеси прийняття управлінських рішень. Розглянуто інструменти та методи, які можуть застосовуватися в рамках механізмів публічного управління для стимулювання економічного зростання та подолання наслідків кризи. Досліджено міжнародний досвід післявоєнного відновлення економіки та можливості його адаптації до українських реалій. Визначено ключові виклики та перешкоди на шляху ефективної імплементації механізмів публічного управління в процесі відновлення економіки. Запропоновано рекомендації щодо вдосконалення системи публічного управління з метою підвищення її ефективності в процесі післявоєнного відновлення економіки України, включаючи створення спеціалізованих інституцій, розробку нормативно-правової бази та впровадження системи моніторингу ефективності відновлювальних процесів.

The article examines the essence of public administration mechanisms and their role in Ukraine's economic recovery post-war. In addition to analyzing priority areas for economic restoration, including infrastructure development, business support, and industrial reconstruction, the research delves into the critical aspects of institutional capacity building and reform implementation.

The study extensively explores the transformation of public administration systems through digital innovation, examining how modern technologies can enhance decision-making processes and improve service delivery. This analysis extends to the evaluation of specific digital tools and platforms that can streamline administrative procedures and increase governmental efficiency during the recovery period.

The research thoroughly investigates the integration of international best practices in post-war reconstruction, with particular attention to successful cases from other countries that have undergone similar recovery processes. This comparative analysis provides valuable insights into potential adaptation strategies for the Ukrainian context, considering local specificities and challenges.

A significant portion of the study focuses on the development of comprehensive monitoring and evaluation frameworks for recovery initiatives. This includes the establishment of key performance indicators, regular assessment mechanisms, and feedback loops to ensure the effectiveness of implemented programs. The research emphasizes the importance of data-driven decision-making in guiding recovery efforts.

The article examines the role of public-private partnerships in economic recovery, analyzing various models of collaboration between government institutions and private sector entities. This includes detailed consideration of risk-sharing mechanisms, regulatory frameworks, and incentive structures that can facilitate effective partnerships during the reconstruction period.

Furthermore, the study addresses the critical aspect of human capital development within public administration structures. This encompasses analysis of training needs, capacity building programs, and professional development initiatives necessary to enhance the capabilities of public servants involved in recovery processes. The research highlights the importance of building a skilled workforce capable of implementing complex recovery programs effectively.

The article explores mechanisms for ensuring transparency and accountability in recovery processes, including the implementation of anti-corruption measures and the establishment of oversight bodies. This analysis extends to the development of reporting systems and public engagement platforms that facilitate stakeholder participation and monitoring of recovery initiatives.

Ключові слова: публічне управління, механізми публічного управління, відновлення економіки, післявоєнне відновлення, розвиток інфраструктури.

Key words: public administration, mechanisms of public administration, economy recovery, post-war reconstruction, infrastructure development.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ У ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК ІЗ ВАЖЛИВИМИ НАУКОВИМИ ЧИ ПРАКТИЧНИМИ ЗАВДАННЯМИ

Економіка України зазнала значних втрат внаслідок повномасштабного вторгнення Російської Федерації. За оцінками уряду, загальні економічні втрати, спричинені війною, можуть сягнути 1 трлн доларів США. Зруйновано значну частину інфраструктури, промисловості, житлового фонду. Багато підприємств вимушені були призупинити свою діяльність. Різко зросло безробіття, скоротилися доходи населення та бюджетні надходження. У цих умовах надзвичайно важливим завданням є розробка та реалізація ефективних механізмів відновлення та розвитку економіки у післявоєнний період. Ключову роль у цьому процесі має відігравати система публічного управління, яка покликана забезпечити координацію зусиль держави, бізнесу та суспільства, спрямованих на відбудову країни.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Проблематика публічного управління в контексті післявоєнного відновлення економіки України знайшла відображення в працях таких вітчизняних науковців, як Т. Васильців, Я. Жаліло, О. Іляш, Е. Лібанова, О. Макарова, І. Сторонянська та ін. Водночас, враховуючи безпрецедентний характер та масштаби руйнувань, а також появу нових викликів, обумовлених тривалою війною, існує потреба в подальшому дослідженні даного питання та розробці науково обґрунтованих пропозицій щодо вдосконалення механізмів публічного управління з метою прискорення процесу відновлення економіки.

ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ (ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ)

Метою статті є дослідження механізмів публічного управління в пріоритетних напрямках відновлення еко-

номіки України, аналіз їх особливостей та розробка рекомендацій щодо підвищення ефективності системи публічного управління в контексті післявоєнної відбудови країни.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ

Публічне управління відіграє ключову роль у процесі відновлення економіки України, оскільки саме держава має необхідні важелі та ресурси для стимулювання економічного розвитку, залучення інвестицій, підтримки бізнесу та населення. Механізми публічного управління являють собою сукупність форм, методів та інструментів, за допомогою яких органи влади здійснюють управлінський вплив на соціально-економічні процеси.

Можна виділити ряд пріоритетних напрямків, у яких публічне управління має застосовувати відповідні механізми для відновлення економіки України.

1. Відбудова та розвиток інфраструктури — масштабні руйнування транспортної, енергетичної, соціальної інфраструктури вимагають реалізації масштабних проектів з її відновлення та модернізації. Публічне управління повинно забезпечити координацію цих процесів, залучення необхідного фінансування, сприяння участі бізнесу та міжнародних партнерів. Дієвими інструментами в цьому напрямку можуть бути державно-приватне партнерство, пільгове кредитування, спрямування коштів з Фонду відновлення на інфраструктурні проекти [1].

2. Підтримка малого та середнього бізнесу (далі — МСБ) — МСБ відіграє важливу роль у забезпеченні зайнятості та наповненні бюджету. Водночас багато підприємств зазнали значних збитків або були вимушені припинити діяльність через війну. Публічне управління має застосовувати механізми податкового стимулювання, пільгового кредитування, грантової підтримки з метою відновлення діяльності МСБ. Важливим аспектом є також сприяння виходу українських підприємств на нові ринки, у тому числі міжнародні.

3. Залучення інвестицій — в умовах обмежених внутрішніх ресурсів залучення іноземних та вітчизняних інвестицій стає критично важливим для відбудови економіки. Публічне управління повинно формувати сприятливий інвестиційний клімат, удосконалювати законодавчу базу, надавати гарантії та пільги інвесторам. Перспективними механізмами в цьому напрямку є створення індустріальних парків, спеціальних економічних зон, запровадження інвестиційних нянь для супроводу великих інвестиційних проектів.

4. Відновлення промисловості — промисловість, особливо на сході України, зазнала величезних втрат через бойові дії. Чимало підприємств було зруйновано, пошкоджено або захоплено ворогом. Відновлення промислового потенціалу є складним завданням, яке вимагає застосування комплексу механізмів публічного управління. Це може включати пряму фінансову підтримку підприємств, сприяння технічному переозброєнню та впровадженню інновацій, допомогу в пошуку нових ринків та партнерів. Окремим напрямком є конверсія оборонних підприємств та їх переорієнтація на мирну продукцію [2].

5. Розвиток експортного потенціалу — в умовах скорочення внутрішнього попиту розвиток експорту стає вкрай важливим для відновлення економіки. Публічне управління повинно сприяти просуванню української продукції на міжнародні ринки, укладенню угод про вільну торгівлю, наданню послуг з сертифікації та патентування. Дієвими механізмами є страхування та кредитування експорту, організація торгових місій та виставок за кордоном, інформаційно-консультаційна підтримка експортерів.

6. Енергетична трансформація — війна загострила проблеми енергетичної безпеки та незалежності України. Відновлення економіки має супроводжуватись заходами з підвищення енергоефективності, розвитку відновлюваних джерел енергії, диверсифікації енергопостачання. Механізми публічного управління в цій сфері можуть включати "зелені" тарифи, податкові пільги для виробників енергії з відновлювальних джерел енергії, енергосервісні контракти для термомодернізації будівель, стимулювання переходу на електротранспорт.

7. Цифровізація економіки — цифрові технології відіграють все більшу роль у розвитку сучасної економіки. Публічне управління має сприяти цифровій трансформації бізнесу та державних послуг, розвитку цифрової інфраструктури, підвищенню цифрової грамотності населення. Ключовими механізмами є розвиток електронного урядування, впровадження технологій штучного інтелекту та блокчейну, підтримка ІТ-індустрії та стартап-екосистеми.

Варто зазначити, що ефективність застосування механізмів публічного управління в значній мірі залежить від інституційної спроможності органів влади, наявності кваліфікованих кадрів, прозорості та підзвітності в їх діяльності. Тому паралельно з реалізацією окремих механізмів важливо здійснювати заходи з реформування та зміцнення системи публічного управління в цілому [3].

Так, доцільним є впровадження сучасних підходів до публічного менеджменту, таких як управління за результатами, проектний підхід, аутсорсинг окремих функцій. Потребує вдосконалення система стратегічного планування, зокрема в частині узгодження загальнонаціональних, регіональних та місцевих стратегій і програм розвитку. Важливим завданням є налагодження ефективної координації між різними органами влади по горизонталі та вертикалі.

Невід'ємною складовою модернізації публічного управління має стати цифровізація адміністративних процесів, впровадження електронного документообігу, розвиток онлайн-сервісів для громадян та бізнесу. Це дозволить підвищити оперативність та якість надання адміністративних послуг, мінімізувати корупційні ризики [10].

Серйозним викликом для публічного управління в процесі відновлення економіки може стати дефіцит фінансових ресурсів. В умовах зростання видатків на оборону та соціальні потреби, скорочення податкових надходжень внаслідок економічного спаду вкрай важливо забезпечити ефективне та прозоре використання бюджетних коштів. Потрібно вдосконалювати механізми бюджетного планування, фінансового контролю,

впроваджувати середньострокове бюджетне прогнозування.

Ще одним напрямком трансформації публічного управління має стати посилення його інклюзивності та партисипативності. Залучення громадянського суспільства, експертного середовища, бізнесу до процесів формування та реалізації державної політики сприятиме більшій суспільній легітимності та ефективності управлінських рішень. Механізми публічних консультацій, громадського контролю, партиципаторного бюджетування потребують подальшого розвитку та інституціоналізації.

Зокрема, в процесі відновлення економіки надзвичайно важливо забезпечити стратегічне бачення та чітке визначення пріоритетів. Публічне управління має сформувати комплексну програму післявоєнного відновлення, яка б враховувала як невідкладні завдання з відбудови критичної інфраструктури та підтримки постраждалого населення, так і довгострокові цілі структурної модернізації економіки, підвищення її конкурентоспроможності та стійкості. Така програма повинна базуватись на ґрунтовному аналізі завданих війною збитків, оцінці наявних ресурсів та можливостей, широкому суспільному діалозі щодо бачення майбутнього країни [2].

При цьому вкрай важливо, щоб процес стратегічного планування був інклюзивним та партисипативним. Залучення до розробки програми відновлення представників бізнесу, громадянського суспільства, місцевого самоврядування, міжнародних партнерів дозволить врахувати різні точки зору та інтереси, мобілізувати додаткові ресурси та експертизу. Широка суспільна підтримка та співучасть у реалізації програми стане запорукою її легітимності та успішності.

Ключовим завданням публічного управління має стати також забезпечення ефективної координації зусиль усіх стейкхолдерів в процесі відновлення. Враховуючи масштабність завдань та обмеженість ресурсів, критично важливо налагодити дієві механізми співпраці між органами державної влади, місцевого самоврядування, бізнесом, громадянським суспільством, міжнародними донорами. Доцільним є створення спеціальних координаційних структур, які б забезпечували стратегічне керівництво, моніторинг та оперативне вирішення проблем у процесі реалізації програми відновлення.

Особливу увагу слід приділити налагодженню ефективної взаємодії між центральними та місцевими органами влади. Процес відновлення економіки повинен відбуватись з урахуванням специфіки та потреб регіонів, з опорою на ініціативу та потенціал місцевих громад. Це вимагає подальшої децентралізації повноважень та ресурсів, зміцнення інституційної спроможності органів місцевого самоврядування. Водночас важливо забезпечити узгодженість місцевих ініціатив із загальнонаціональними пріоритетами, ефективний розподіл ресурсів та солідарну відповідальність за досягнення результатів.

Невід'ємною складовою процесу відновлення має стати забезпечення належного демократичного контролю та підзвітності в діяльності органів публічного управління. В умовах високих корупційних ризиків, пов'язаних з масштабними фінансовими потоками та терміновістю прийняття рішень, вкрай важливо забезпечити прозорість використання коштів, проведення публічних

закупівель, розподілу допомоги. Посилення незалежного аудиту та громадського моніторингу, запровадження електронних систем контролю, залучення антикорупційних громадських організацій дозволить мінімізувати зловживання та підвищити суспільну довіру до процесу відновлення [3].

Серйозним викликом може стати необхідність балансування між завданнями швидкого відновлення економіки та дотриманням високих стандартів прозорості, підзвітності, екологічності. В гонитві за кількісними показниками органи влади можуть нехтувати якістю процесів, іти на компроміси із законністю та доброчесністю. Тому важливо вже з самого початку закласти в програму відновлення чіткі запобіжники та механізми контролю, забезпечити дотримання принципів сталого розвитку, врахування екологічної складової, дотримання соціальних стандартів.

Водночас реалізація цих механізмів має супроводжуватись комплексним реформуванням самої системи публічного управління на засадах ефективності, прозорості, інклюзивності та інноваційності. Лише скоординовані та послідовні дії органів влади у партнерстві з бізнесом та громадянським суспільством дозволять Україні успішно подолати наслідки війни та вийти на траєкторію сталого економічного зростання [2].

Зокрема, в процесі відновлення економіки надзвичайно важливо забезпечити стратегічне бачення та чітке визначення пріоритетів. Публічне управління має сформувати комплексну програму післявоєнного відновлення, яка б враховувала як невідкладні завдання з відбудови критичної інфраструктури та підтримки постраждалого населення, так і довгострокові цілі структурної модернізації економіки, підвищення її конкурентоспроможності та стійкості. Така програма повинна базуватись на ґрунтовному аналізі завданих війною збитків, оцінці наявних ресурсів та можливостей, широкому суспільному діалозі щодо бачення майбутнього країни.

При цьому вкрай важливо, щоб процес стратегічного планування був інклюзивним та партисипативним. Залучення до розробки програми відновлення представників бізнесу, громадянського суспільства, місцевого самоврядування, міжнародних партнерів дозволить врахувати різні точки зору та інтереси, мобілізувати додаткові ресурси та експертизу. Широка суспільна підтримка та співучасть у реалізації програми стане запорукою її легітимності та успішності [5].

Ключовим завданням публічного управління має стати також забезпечення ефективної координації зусиль усіх стейкхолдерів в процесі відновлення. Враховуючи масштабність завдань та обмеженість ресурсів, критично важливо налагодити дієві механізми співпраці між органами державної влади, місцевого самоврядування, бізнесом, громадянським суспільством, міжнародними донорами. Доцільним є створення спеціальних координаційних структур, які б забезпечували стратегічне керівництво, моніторинг та оперативне вирішення проблем у процесі реалізації програми відновлення [4].

Особливу увагу слід приділити налагодженню ефективної взаємодії між центральними та місцевими органами влади. Процес відновлення економіки повинен відбуватись з урахуванням специфіки та потреб регіонів, з опорою на ініціативу та потенціал місцевих громад. Це

вимагає подальшої децентралізації повноважень та ресурсів, зміцнення інституційної спроможності органів місцевого самоврядування. Водночас важливо забезпечити узгодженість місцевих ініціатив із загальнонаціональними пріоритетами, ефективний розподіл ресурсів та солідарну відповідальність за досягнення результатів.

Невід'ємною складовою процесу відновлення має стати забезпечення належного демократичного контролю та підзвітності в діяльності органів публічного управління. В умовах високих корупційних ризиків, пов'язаних з масштабними фінансовими потоками та терміновістю прийняття рішень, вкрай важливо забезпечити прозорість використання коштів, проведення публічних закупівель, розподілу допомоги. Посилення незалежного аудиту та громадського моніторингу, запровадження електронних систем контролю, залучення антикорупційних громадських організацій дозволить мінімізувати зловживання та підвищити суспільну довіру до процесу відновлення [6].

Серйозним викликом може стати необхідність балансування між завданнями швидкого відновлення економіки та дотриманням високих стандартів прозорості, підзвітності, екологічності. В гонитві за кількісними показниками органи влади можуть нехтувати якістю процесів, іти на компроміси із законністю та доброчесністю. Тому важливо вже з самого початку закласти в програму відновлення чіткі запобіжники та механізми контролю, забезпечити дотримання принципів сталого розвитку, врахування екологічної складової, дотримання соціальних стандартів.

Зрештою, успішність процесу відновлення та ефективність механізмів публічного управління значною мірою залежатиме від спроможності системи генерувати та впроваджувати інновації. Масштабні руйнування створюють не лише виклики, але й вікно можливостей для якісної модернізації економіки та суспільства. Відбудова інфраструктури має відбуватись на засадах енергоефективності, кліматичної нейтральності, інноваційності технологічних рішень. Відновлення промисловості має супроводжуватись її технологічним оновленням, цифровою трансформацією, переходом до моделей циркулярної економіки [7].

Публічне управління повинно створювати сприятливе середовище для розвитку інновацій, залучення інвестицій у наукові дослідження та розробки, комерціалізацію інноваційних продуктів. Ключову роль у цих процесах мають відігравати університети та наукові установи як центри генерації знань та технологій. Їх співпраця з бізнесом та владою в рамках моделі "потрійної спіралі" здатна стати драйвером інноваційного розвитку регіонів та країни в цілому.

Безумовно, реалізація окреслених завдань вимагатиме значних фінансових ресурсів, яких бракуватиме в умовах післявоєнної економіки. Тому надзвичайно важливо забезпечити ефективну мобілізацію та використання усіх наявних джерел фінансування — державного та місцевих бюджетів, коштів міжнародних фінансових організацій та донорів, інвестицій приватного сектору. Доцільним є створення спеціальних фондів відновлення з чіткими та прозорими правилами наповнення та використання коштів. Важливо також активно залучати фінансові інструменти, такі як "зелені" та "військові"

облігації, що дозволить залучити ресурси з глобальних фінансових ринків [5].

Однак в кінцевому підсумку успішність процесу відновлення залежатиме не лише від наявності ресурсів, але й від ефективності публічного управління, його здатності забезпечити їх оптимальний розподіл та використання. Це вимагає кардинальної трансформації усієї системи публічного управління на засадах професійності, доброчесності, інноваційності та партнерства. Лише за умови побудови сучасної сервісної держави, яка ставить в центр своєї діяльності потреби та інтереси громадян, стає можливим успішне відновлення та подальший розвиток України як суверенної, демократичної та процвітаючої європейської країни [9].

Перспективними напрямками подальших досліджень є аналіз кращих світових практик публічного управління в умовах післявоєнного відновлення, розробка галузевих механізмів стимулювання відновлення та розвитку економіки, пошук оптимальних моделей взаємодії держави, бізнесу та громадянського суспільства в процесі реалізації реформ. Важливим завданням є також розробка системи індикаторів та методології оцінки ефективності механізмів публічного управління в контексті досягнення цілей відновлення та розвитку. Це дозволить своєчасно ідентифікувати проблемні зони, коригувати політику, забезпечити підзвітність влади перед суспільством за досягнуті результати.

Не менш важливим напрямком подальших досліджень має стати аналіз соціальних та інституційних чинників, які визначають успішність реформ та трансформацій. Ідеться про такі аспекти, як суспільна довіра та консолідація, розвиток людського та соціального капіталу, ефективність формальних та неформальних інститутів. Розуміння цих чинників та врахування їх в процесі формування та реалізації державної політики дозволить забезпечити суспільну легітимність та сталість реформ [8].

Зрештою, успішність процесу відновлення та ефективність механізмів публічного управління значною мірою залежатиме від спроможності системи генерувати та впроваджувати інновації. Масштабні руйнування створюють не лише виклики, але й вікно можливостей для якісної модернізації економіки та суспільства. Відбудова інфраструктури має відбуватись на засадах енергоефективності, кліматичної нейтральності, інноваційності технологічних рішень. Відновлення промисловості має супроводжуватись її технологічним оновленням, цифровою трансформацією, переходом до моделей циркулярної економіки.

ВИСНОВКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ РОЗВІДОК У ДАНОМУ НАПРЯМІ

Масштабні виклики, з якими стикнулася економіка України внаслідок війни, вимагають адекватної відповіді з боку системи публічного управління. Ефективне застосування механізмів публічного управління в таких пріоритетних напрямках, як відбудова інфраструктури, підтримка МСБ, залучення інвестицій, розвиток промисловості та експорту, енергетична трансформація та цифровізація, здатне стати потужним драйвером відновлення та подальшого розвитку економіки.

Загалом, подальші дослідження у сфері публічного управління процесами відновлення та розвитку повоєнної економіки України мають носити міждисциплінарний характер, базуватись на поєднанні кількісних та якісних методів аналізу, враховувати багатоаспектність та динамічність досліджуваних явищ. Лише за таких умов можливо напрацювати дієві науково обгрунтовані рекомендації, спроможні забезпечити синергію зусиль держави та суспільства на шляху відновлення та розвитку України.

В подальших дослідженнях слід більше приділити увагу механізмам публічного управління в розрізі конкретних пріоритетів відновлення окремих галузей економіки України.

Література:

1. Буріменко Ю. І., Галан Л. В., Лебедєв І. Ю., Щуровська А. Ю. Управління проектами: навч. посіб. Оdesa: ОНАЗ ім. О. С. Попова, 2017. 208 с.
2. Васильців Т. Г., Лупак Р. Л., Рудковський О. В. Державне регулювання економіки України в умовах російської воєнної агресії: монографія. Львів: Вид-во ННВК "АТБ", 2022. 396 с.
3. Жаліло Я. А., Базиліук Я. Б., Белінська Я. В. та ін. Післявоєнне відновлення України: концептуальні засади, пріоритети політики та механізми реалізації: наукова доповідь. Київ: НISD, 2022. 305 с.
4. Зотов О. В. Проект, управління проектом: основні поняття, суб'єкти державного управління. Державне управління: удосконалення та розвиток. 2010. № 8. URL: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=171>
5. Іляш О. І., Блохін П. В. Стратегічні пріоритети державної політики відновлення економіки України у післявоєнний період. Ефективна економіка. 2022. № 5. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=10287> (дата звернення: 30.11.2024).
6. Кавтиш О. П., Гончарук А. Р. Проектний менеджмент як ефективний інструмент соціально-економічного розвитку територій в Україні. Сучасні проблеми економіки і підприємництва. 2011. № 8. С. 25—33.
7. Обушна Н. І. Управління проектами в публічній сфері: теоретико-практичний аспект. Наукові перспективи. 2023. № 1 (31). С. 137—148.
8. Ричкіна Л. Тенденції та перспективи застосування проектного менеджменту для розвитку територіальних громад. Ефективність державного управління. 2015. Вип. 44. С. 178—183.
9. Старченко Г. Проактивне управління проектами в публічній сфері. Публічне адміністрування: наукові дослідження та розвиток. 2017. № 2. С. 84—91.
10. Чемерис А. Розроблення та управління проектами у публічній сфері: європейський вимір для України: практ. посіб. Київ: Софія-А, 2012. 80 с.

References:

1. Burimenko, Yu. I., Galan, L. V., Lebediev, I. Yu. and Shchurovska, A. Yu. (2017), *Upravlinnia proektamy [Project Management]*, ONAZ im. O. S. Popova, Odesa, Ukraine.
2. Vasylytsiv, T. H., Lupak, R. L. and Rudkovskiy, O. V. (2022), *Derzhavne rehuliuвання ekonomiky Ukrainy v umovakh rosiiskoi voiennoi ahresii [State regulation of*

Ukraine's economy under Russian military aggression], Vyd-vo NNVK "ATB", Lviv, Ukraine.

3. Zhalilo, Ya. A., Bazyliuk, Ya. B. and Belinska, Ya. V. (2022), *Pisliavoiennne vidnovlennia Ukrainy: kontseptualni zasady, priorytety polityky ta mekhanizmy realizatsii [Post-war reconstruction of Ukraine: conceptual foundations, policy priorities and implementation mechanisms]*, NISD, Kyiv, Ukraine.

4. Zotov, O. V. (2010), "Project, project management: basic concepts, subjects of public administration", *Derzhavne upravlinnia: udoskonalennia ta rozvytok*, [Online], vol. 8, available at: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=171> (Accessed 4 May 2024).

5. Iliash, O. I. and Blokhin, P. V. (2022), "Strategic priorities of state policy for economic recovery of Ukraine in the post-war period", *Efektivna ekonomika*, [Online], vol. 5, available at: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=10287> (Accessed 30 November 2024).

6. Kavtysh, O. P. and Honcharuk, A. R. (2011), "Project management as an effective tool for socio-economic development of territories in Ukraine", *Suchasni problemy ekonomiky i pidpriemnytstvo*, vol. 8, pp. 25—33.

7. Obushna, N. I. (2023), "Project management in the public sphere: theoretical and practical aspect", *Naukovi perspektyvy*, vol. 1, no. 31, pp. 137—148.

8. Rychkina, L. (2015), "Trends and prospects of project management application for territorial communities development", *Efektivnist derzhavnoho upravlinnia*, vol. 44, pp. 178—183.

9. Starchenko, H. (2017), "Proactive project management in the public sphere", *Publichne administruvannia: naukovi doslidzhennia ta rozvytok*, vol. 2, pp. 84—91.

10. Chemerys, A. (2012), *Rozroblennia ta upravlinnia proektamy u publichnii sferi: yevropeyskyi vymir dlia Ukrainy [Development and project management in the public sphere: European dimension for Ukraine]*, Sofiia-A, Kyiv, Ukraine.

Стаття надійшла до редакції 11.12.2024 р.

<https://nayka.com.ua>

Електронне фахове видання

ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ
удосконалення та розвиток

Виходить 12 разів на рік

включено до переліку наукових фахових видань України
з питань **ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ**
(Категорія «Б»)

Наказ Міністерства освіти і науки України
від 28.12.2019 №1643

Спеціальність 281

e-mail: economy_2008@ukr.net

viber: +38 050 3820663